

СТАНОВИЩЕ

ОТ ПРОФ. Д-Р НАТАЛИЯ ИВАНОВА ВИТАНОВА
(ПФ, ШУ „ЕПИСКОП КОНСТАНТИН ПРЕСЛЕВСКИ”)

по конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” за нуждите на Университет „Проф. д-р Асен Златаров” - Бургас, обявен в ДВ, бр. 47 от 06.06. 2014 г. в област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, Теория на възпитанието и дидактика (Андрагогия и методика на възпитателната работа)

Конкурсът за „доцент” по Педагогика, Теория на възпитанието и дидактика (Андрагогия и методика на възпитателната работа) е обявен за нуждите на Университет „Проф. д-р Асен Златаров” с кандидати гл. ас. д-р **Елена Петкова Петкова** и д-р **Радка Мирчева Стаматова**.

Кратки данни за кандидатите (по азбучен ред)

Елена Петкова е родена през 1960 година в град Бургас. През 1982 г. придобива образователната степен магистър в СУ „Св. Климент Охридски”, филиал Благоевград, а през 2009 г. става доктор по педагогика (тема на дисертационния труд: „Правото на детето да изразява мнение като ценност за учителите и родителите“). От 1982-1985 г. работи като методист и детски учител в ОДЗ „Ран Босилек” и ОДЗ „Вл. Павлов”, Бургас. Била е учител в НЕГ „В. Пик” (1985-1988). От 1988 постъпва на работа в Института за детски и начални учители „Хр. Ботев” и до 1998 година работи първоначално като преподавател, а след това като ст. асистент и гл. асистент. От 1998 и по настоящем работи като гл. асистент в Университет „Проф. д-р Асен Златаров”.

Гл. ас. Петкова участва в национални и международни проекти и в различни форуми – научни конференции, семинари и различни допълнителни форми за квалификация. Владее немски и руски език, което е предпоставка за нейната осведоменост в научен план.

Учебните програми, които е разработила, лекционните курсове и семинарните занятия, които води съответстват на профила на конкурса. Успешно е ръководила 14 дипломанти бакалаври. Под нейно ръководство 17 кръжочници успешно са представили свои разработки – доклади и съобщения на Студентска научна конференция на Университет „Проф. д-р Асен Златаров” – ФОН.

Радка Стаматова е родена през 1953 година. През 1984 г. придобива образователната степен магистър в СУ „Св. Климент Охридски”. Притежава първа ПКС, придобита през 1999 г, а през 2006 г. става доктор по педагогика (тема на дисертационния труд: „Формиране на система за екологично образование с учениците от I – IV клас “). От 1979-1991 г. работи като директор на ЦДГ №24 и ЦДГ № 11 – кв. Горно Езерово, а от

1991 г. до момента работи като старши учител в ОУ „Васил Априлов”, Бургас. От 2008 г. и по настоящем, на граждански договор, преподава в Университет „Проф. д-р Асен Златаров”. Била е консултат на няколко екологични клуба, представлящи различни училищни общности от град Бургас. Владее на различно ниво руски, френски и английски език. Участвала е в научни форуми с международно участие, както и в международни и национални проекти. Носител е на множество отличия и награди на национално и регионално ниво.

В документите са представени разработени учебни програми, свързани с преподавателската дейност на д-р Радка Стаматова в Университет „Проф. д-р Асен Златаров”, но те са по дисциплини, които не съответстват на профила на конкурса.

Анализ на научните публикации на кандидатите (по азбучен ред)

Научната продукция, с която гл. ас. д-р Елена Петкова участва в обявения конкурс обхваща общо 45 публикации, от които 1 монография, 3 учебни помагала (и трите в съавторство), 30 статии в реферирани и специализирани научни списания и сборници, от които 9 в съавторство и 1 под печат, 4 статии в чужбина и 7 резюмета на доклади. Научните публикации са представени на темпорален принцип, за периода 2014-1986 година.

Монографията „Справедливо отношение към правата на детето в образованието” е с обем от 191 страници и съдържа увод, три глави, изводи и литература към всяка от главите. Използвани са общо 138 литературни източници, от които 122 на хартиен носител и 16 уеб базирани. Предназначението на монографията е за различни таргет групи – студенти, учители, родители, хора от различни институции администриращи образованието или имащи отношение към децата и др.

Монографията е мултифункционална - може да обогати познанията на студенти, учители, родителите, както и на преподаватели, които водят дисциплини от педагогическия цикъл имащи отношение към правата на децата; може да разшири и обогати познанията на потребители извън образователните институции, които проявяват интерес към сферата на образованието. Основната цел на монографията е да подпомогне усвояването и да затвърди знанията на различните потребители за концепциите, теориите и понятия свързани с правата на детето в образованието в широк смисъл, а в по тесен със справедливото отношение към тези права. В нея аргументирано са защитени тезите във философски, социален, правен, психологически и педагогически аспект, а това е доказателство за компетентност и задълбочено познаване на проблема в неговите различни дименсии. В монографията са направени съвременни оценъчни рефлексии. Тя съдържа ценни идеи и решения по някои наболели проблеми, които успешно могат да се ползват при практическата

реализация на трудностите в областта на правата на детето. Ръкописът е на добро професионално равнище и показва познаване на различните страни на проблема.

Бележки по монографията:

- обектът и предметът на изследването не са формулирани коректно, обектът всъщност е предмет;
- гл.3, т.1 – по-добре би било резултатите от първата част на анкетата да са посочени в проценти (както е във втората част); представени по този начин, като брой лица, не се очертават ясно тенденциите и по-трудно се правят корелациите;
- качеството на текста би се подобрило, ако се използва едно глаголно време – сегашно историческо и се избегне използването на паразитни думи.

„Превенция на консуматорските нагласи и поведение у българските деца чрез стратегическо обучение в училище” е колективна студия, която в книжното тяло е представена на два езика – български и английски. Тя разглежда актуален и значим за социума проблем в условията на обществена аномия. Прави впечатление, че нито един от посочените литературни източници, не е цитиран по стандарт в текста.

В „Теория и практика на груповото обучение” Елена Петкова има две публикации – Организация на обучението в съвременното българско училище и осигуряване на детските права – 9 страници и Групова организация на процеса на познавателно взаимодействие в предучилищна възраст – 4 страници. Книгата обогатява педагогическата теория и практика, тъй като съвременното българско училище все повече се ориентира към интерактивно обучение, което най-често се провежда в условията на груповата работа, за което са необходими познания за неговата история, характеристики, организация, съвременни рефлексии и т.н.

„Първа тетрадка за детето, за родители и учители” е учебно помагало, в съавторство, за деца от предучилищна възраст. То има анимативен характер, а целта е чрез него да се осъществи по-лесна диагностика, а обучението да е забавно, без децата да усещат пресиращите изисквания. То е в пълен унисон със съвременните идеи на анимативната дидактика.

„Религиозни приказки” е своеобразен алманах, който е предназначен да удовлетвори потребностите свързани със знанията по религия в начална училищна възраст. Помагалото включва библейски и религиозни приказки, предания и легенди. Тъй като е сборник от приказки (народни и авторски), предания и легенди, смятам, че не трябва да се рецензира.

Останалите представени публикации са социално детерминирани. Те отговарят на конкретни социално-практически поръчки и решават

определени общопедагогически и частно дидактически проблеми. Характеризират със сполучливи анализи, целенасочен авторски подход и научен стил.

В научната продукция на гл. ас. д-р Елена Петкова могат да се открият следните положителни аспекти:

- опора на съвременни парадигми, концепции и възгледи;
- аналитичен подход;
- съвместните публикации са индикатор за ангажираност с научната общност и успешна комуникация с колегите;
- насоченост към специфични таргет групи.

Налице са основания да се подчертае, че трудовете, с които гл. ас. д-р Елена Петкова участва в конкурса са лично нейни изследвания и постижения. Направеният в тях съдържателен анализ на съвременни теории и практики в областта на педагогическата наука, тяхното характеризиране и съпоставяне разкрива и доказва възможностите за позитивна промяна в тази сфера на познание.

Оценката ми за научните трудове на гл. ас. д-р Елена Петкова е *положителна*. Те са написани професионално, рецензирани са и отговарят на изискванията за качествена учебна литература.

Приемам приносите дефинирани от Елена Петкова. Смятам, че те са адекватни и обективни.

Цитиранията, свързани с публикациите на гл. ас. д-р Елена Петкова са 12 (традиционно отчетени).

Вторият кандидат д-р **Радка Стаматова** участва в конкурса с общо 84 публикации (според списъка представен от кандидата), от които 5 монографии, 20 студии, 19 статии в годишници и списания, 28 доклади, 4 учебни помагала, 3 статии в национални вестници. Пет от публикациите са извън обявения конкурс. 16 от публикациите са в чужбина. Те са представени на темпорален принцип (но в обратен ред, в сравнение с Елена Петкова), за периода 1996 – 2014 година.

От представените в списъка монографии само една може да се определи като такава, според стандартите за написване на такъв научен труд и това е **Екологичното образование на учениците от I до IV клас (от теорията към практиката)**. Монографията е с общ обем от 147 страници и включва три параграфа, заключение, приложение и литература. Използвани са общо 60 литературни източници, от които всички на хартиен носител. От тях 54 са на кирилица, 6 на латиница.

Темата на монографичното изследване е актуална не само в образователен контекст, но и в общ социален и глобален план. Концепцията за устойчиво развитие съдържа в себе си две ключови идеи: идеята за задоволяване на потребностите и особено на най-съществените потребности на бедните по света, на които трябва да бъде даван приоритет;

идеята за ограниченията, наложени от състоянието на технологията и на обществената организираност върху способността на околната среда да задоволява сегашни и бъдещи потребности. Вредите върху околната среда се извършват незабележимо и твърде бавно, за да бъдат осъзнати, и се привиква с тях. Но когато се установи, че равновесието в природната система е нарушено, тогава се оказва, че това е катастрофално и необратимо следствие от нехайното отношение към нея. За да може да оцелее и да се развива съвременната цивилизация е необходимо още от най-ранна детска възраст да се усвоят определени знания и формират определени умения в контекста на екологичното образование.

Експерименталната част на монографичното изследване е на много добро равнище, подбрани са подходяща методология и адекватен инструментариум. Много добре са формулирани критериите и показателите. Резултатите са визуализирани чрез таблици и диаграми.

Бележки по монографията:

- основната бележка е, че представената монография не се вписва в профила на конкурса, тя е по-скоро в направление 1.3. Педагогика на обучението по ...
- в текста се срещат терминологични неточности – в табл. 5, с.51, 52, 55 и др. като форми са определени наблюдението, ролевите игри, дидактичните игри, драматизацията и др., а те са методи на обучение; няма „стил на обучение”, има стил на преподаване и стил на учене; терминът учебен процес е остарял – в съвременните публикации се употребява „процес на обучение”;
- добре би било след теоретичната и експерименталната част да има изводи, а в заключението да се формулират общи изводи, които произтичат от цялостното изследване, както и да се визирт някои препоръки;
- текстът би подобрил качеството си, ако е написан в сегашно историческо време.

„Основи на екологичното образование от I до IV клас” (структурно-съдържателен модел) не е монография, а е студия и е в обем от 38 страници. В нея е направен опит да се обоснове и реализира практически система за екологично обучение, с цел да се формират у чениците фундаментални екологични компетентности.

Бележки:

- както и в монографията, така и тук наблюдението е определено като форма, а не като метод;
- занимателните и проблемно-познавателните елементи в обучението не са точно диференцирани – напр. видеофилми, диапозитиви, казуси и др. един път са определени като забавни елементи, а друг път същите са определени като проблемно-познавателни; когато се прави някакво разграничение признаците по които то се осъществява

трябва да ясни и конкретни;

- собственият опит не е научно доказателство и не може да е предпоставка за генерелизиране, както и да се правят общи изводи – с. 32;
- литературните източници са малко на брой – 4 и не са цитирани в текста.

„Наркоманията – бич върху нашите чада” не е монография, а е студия. Тя е в обем от 75 страници, от които 48 страници текст и 27 страници приложение. Темата е от т. нар. „вечно” актуални. Прави впечатление, че

- студията е структурирана под формата на въпроси; на места отговорът не съответства на поставения въпрос;
- в съдържателен план липсва подреденост, текстът е хаотичен, с нарушена логика;
- на с. 9 пише „от направения анализ на световната статистика се вижда ....”, на с. 15 – „... по данни на световни организации България е една от ...” и на други места има подобни формулировки – липсва източникът от който са взети тези статистически данни;
- използвани са малко на брой литературни източници – 5; нито един от тях не е цитиран според стандартите в текста;
- езикът и стилът не съответстват на научния.

„Защо лекувани наркомани не се интегрират в обществото” е определена от кандидата като монография, но тя по своята същност, с много резерви, е студия. Общият и обем е 44 страници, от които 20 текст и 24 страници приложение. В текста езикът и стилът са по-скоро разговорни, отколкото научни; използвани са малко на брой литературни източници – 5 (от които автор на единия е Радка Стаматова) и не са цитирани в текста.

„Методика за обучение на деца със СОП” – също е определена от кандидата като монография, но тя също е студия, тъй като обемът и е от 70 страници, от които текстът е 36 страници, а 34 приложение. Студията е по актуален и наболял проблем за българското образование. В нея е направен опит да се опише алгоритъм при работа с деца със СОП, който при определени условности може да се ползва и при други заболявания.

„Занимателни екологични аспекти при обучението по Роден край, Околен свят и Човекът и природата (I до IV клас)” е учебно помагало, което обогатява методиката. Авторът притежава висока екологична култура и задълбочени познания демонстрирани в помагалото чрез многобройни и разнообразни примери. В приложенията са представени план-конспекти на уроци, детско творчество и сценарий на вечер посветена на опазването и съхраняването на вадното богатство. Идеите заложени в помагалото са в пълан унисон със съвременните парадигми на образованието, в които пряко или косвено присъства идеята за забавно обучение. Срещат се терминологични неточности – на с. 12 обяснението,

демонстрацията, дидактичната игра, са посочени като форми, а те са методи; на с.15 са използвани думи като „поразии”, „човешки безсмислици” и др., които не са много подходящи за научен текст.

„Екодружка” е учебно помагало, което съдържа занимателни и забавни задачи, с помощта на които по-лесно се усвояват понятията и съдействат за формиране на екологична култура у подрастващите. Чрез задачите са осъществени междупредметни връзки. В помагалото е включен речник, в който са пояснени непознатите думи.

Голяма част от останалите публикации (статии и доклади) не съответстват на профила на конкурса – част от тях са ориентирани към началната училищна възраст (38 на брой), а друга част са в областта на направление 1.3. Педагогика на обучението по .... (19 на брой). Някои от тях са с много малък обем – варират от 1,5 до 4 страници и в някои няма посочен нито един литературен източник.

Приносителите на д-р Радка Стаматова са предимно в областта на методиката на обучението по Роден край, Околен свят, Човекът и природата. Те обогатяват теорията и практиката в направление 1.3. Педагогика на обучението по ....

Цитиранията, свързани с публикациите на д-р Радка Стаматова са 16 (традиционно отчетени).

Заклучение

След направения анализ на преподавателската, изследователската и научната дейност на двамата кандидати - гл. ас. д-р Елена Петкова и д-р Радка Стаматова смятам, че кандидатът **гл. ас. д-р Елена Петкова** отговаря в по-голяма степен на условията и реда за заемане на академичната длъжност „доцент” по Закона за развитие на академичния състав в Република България. Към тях ще добавя удовлетворяването и на следните критерии:

- голям опит в преподавателската дейност;
- определена центрираност на научните интереси;
- валидиране на някои от продуктите на професионалната дейност.

Това ми дават основание да изкажа **положителното** си становище за избирането на **гл. ас. д-р Елена Петкова Петкова** за „доцент” в област на висшето образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, Теория на възпитанието и дидактика (Андрагогия и методика на възпитателната работа).

10.01.2018 г.
Шумен

Подпис: .....
/проф. д-р Г. Битанова/